

Sakin Şehir Unvanının Sürdürülebilirliğine Yönelik Yerel Halkın Algısı: Foça Örneği

Local Residents' Perceptions of the Sustainability of the Cittaslow Status: Case of Foça

Gönderim Tarihi / Received: 20.08. 2025

Murat TAMER

Kabul Tarihi / Accepted: 19.12. 2025

Öz

Kentler, popüler kültürün etkisi ile kültürel, çevresel ve sosyal değerlerini giderek yitirmekte ve özgün kimliklerinden uzaklaşmaktadır. Bu eğilime bir tepki olarak, kentliler için daha sakin, huzurlu ve yoğun kent yaşamına alternatif sunan “yavaş şehir” (Cittaslow) hareketi önem kazanmaktadır. Hem dünyada hem de Türkiye’de yaygınlık kazanan bu hareket, belirli kriterleri karşılayan şehirlerin Cittaslow Birliği’ne üye olmasına olanak tanımaktadır. Ancak bu üyeliğin sürdürülebilirliği, hareketin temel ilkelerinin korunmasına ve etkin biçimde uygulanmasına bağlıdır; aksi takdirde üyelik statüsü iptal edilebilmektedir.

Çalışmanın temel amacı, Foça’nın sakin şehir unvanını sürdürebilmesinde yerel halkın rolünü ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında nitel araştırma tekniklerinden yarı-yapılandırılmış görüşme yönteminden faydalanılmış ve Foça’da saha çalışması yürütülmüştür. Kolayda örneklemme tekniği kullanılarak Foça’da ikamet eden 30 katılımcıya ulaşılmış ve derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma bulguları, Foça’da yavaş şehir unvanının sürdürülebilir kılınmasında özellikle kadınların, belediyenin ve yerel pazarların önemli görev ve sorumluluklar üstlendiğini ortaya koymaktadır. Bu eksende, Foça’nın yavaş şehir kimliğini koruyabilmesi ve geliştirebilmesi için çok paydaşlı bir yaklaşımın gerekliliğini vurgulanmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, gelecekte yapılacak araştırmalarda farklı Cittaslow kentlerinde karşılaştırmalı ve daha geniş örneklemelerle, nicel ve çok paydaşlı yaklaşımların benimsenmesi, sakin şehir unvanının sürdürülebilirliğinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yavaş şehir, sürdürülebilirlik, yerel halk, Foça,*

Abstract

Cities are increasingly losing their cultural, environmental, and social values under the influence of popular culture, becoming detached from their original identities. As a response to this trend, the “slow city” (Cittaslow) movement, which offers a calmer, more peaceful alternative to the intense pace of urban life, has gained significance. Widely adopted both worldwide and in Türkiye, this movement enables cities that meet certain criteria to become members of the Cittaslow Network. However, the sustainability of this membership depends on the preservation and effective implementation of the core principles of the movement; otherwise, membership status may be revoked.

The main objective of this study is to examine the role of local residents in sustaining Foça’s Cittaslow designation. Within the scope of the research, qualitative research methods were employed, and a field study was conducted in Foça using semi-structured interviews. Through convenience sampling, 30 residents living in Foça were reached, and in-depth interviews were carried out. The data obtained from the interviews were analyzed and interpreted using content analysis.

The findings reveal that women, the municipality, and local markets play particularly significant roles and assume important responsibilities in maintaining the sustainability of the Cittaslow status in Foça. In this context, the results emphasize the necessity of a multi-stakeholder approach in order to preserve and further develop Foça’s slow city identity. Based on the findings of the study, it is suggested that future research adopt comparative, quantitative, and multi-stakeholder approaches with larger samples across different Cittaslow cities, which would contribute to a more comprehensive understanding of the sustainability of the Cittaslow designation.

Keywords: *Slow city, sustainability, local residents, Foça*

Tamer, M. (2025). Sakin şehir unvanının sürdürülebilirliğine yönelik yerel halkın algısı: Foça örneği. *Journal of Tourism and Technologies Research*. 1(1), 1-20.

Extended Summary

Literature Review

A strong relationship exists between the Slow City (Cittaslow) movement and sustainability, contributing to urban development and sustainability-oriented practices (Wierzbicka and Farelnik, 2024). Accordingly, the connection between the Slow City movement and sustainability has become a recurring subject of academic research. Since the present study focuses on Foça, the national literature was reviewed to examine how these two concepts have been addressed within the Turkish context. In addition to being a member of the Slow Food network, Foça was awarded the Slow City title in 2022. Although studies specifically addressing the sustainability of slow cities remain limited, existing research provides valuable insights into the subject. For example, Ünal (2001) investigated sustainable fishing practices in Foça using a qualitative research methodology and emphasized the economic significance of fishing activities for the town. Similarly, Meriç (2016) employed a qualitative approach to examine the Earth Market, which was established as part of the Slow Food movement, arguing that the sustainability of such markets could further stimulate tourism development. Aliyeva and Kurgun (2021), working within the fields of gastronomy and Slow Food, adopted an exploratory qualitative research design and concluded that while the Slow Food movement has the potential to ensure the sustainability of regional gastronomic activities, this outcome depends on the collaboration of all relevant stakeholders.

In qualitative study based on in-depth interviews, Tamer (2024) examined local residents' perceptions of the Slow City concept. The findings indicate that residents are aware of the significance of the movement and emphasize that elements such as a positive city image, local cuisine, women's employment, and slow tourism contribute to tourism development and, consequently, to sustainability. Tamer further argues that Foça's distinctive natural and cultural attributes provide a strong foundation for achieving long-term sustainability. Given Foça's relatively recent inclusion in the Slow City movement, the existing body of literature remains limited. Therefore, further research focusing on the Slow City concept in Foça is considered essential for supporting the city's development and ensuring the long-term sustainability of its unique social, cultural, and environmental characteristics.

Methodology

This study adopted a qualitative research methodology. The sample consisted of 30 individuals residing in Foça's town center. Participants were recruited using a convenience sampling technique and included local government employees, service sector workers, tradespeople, public officials, and representatives of non-governmental organizations. Data were collected from these voluntary participants between October 28 and November 5, 2024, based on their availability and willingness to participate.

The sample comprised 14 women and 16 men representing different segments of society. While the majority of participants held bachelor's or master's degrees, individuals with primary, secondary, and associate degrees were also included. The professional backgrounds of the interviewees were diverse and included journalists, architects, economists, civil servants, as well as students and retired individuals. The collected data were subsequently analyzed using content analysis.

Findings and Discussion

Findings of this study indicate that women, the municipality, and local bazaars play crucial roles in sustaining the Slow City movement in Foça. Drawing on the relevant literature, the results reveal both similarities and differences between Foça and previously studied Cittaslow destinations. Consistent with findings from research conducted in Seferihisar (Tamer and Alaeddinoğlu, 2022), the present study demonstrates that women play a pivotal role in ensuring Foça's sustainability. The findings further

suggest that women are likely to continue contributing to the town's sustainability through entrepreneurial activities and engagement in agriculture. Such agricultural involvement is expected to support rural development and positively influence Foça's local economy (İlter, Kundaklı, and Cenikli, 2019), thereby reinforcing the long-term sustainability of its Slow City status.

The municipality emerges as another key stakeholder in sustaining the Slow City movement in Foça. Similar to findings reported in Şavşat (Öztürk *et al.*, 2023), the municipality plays a central role in this process. However, a notable distinction exists between the two destinations: while residents in Şavşat expressed concerns regarding the municipality's ability to maintain the Slow City title in the future, local residents in Foça express confidence in their municipality's performance. The findings of the present study further indicate that the Foça municipality actively fulfills its responsibilities, particularly in areas such as environmental management, landscaping, and the protection of coastal zones.

Local bazaars constitute another critical component in the sustainability of the Slow City movement in Foça. In line with findings from a study conducted in Şile (Başarangil and Tokatlı, 2018), the local Earth Market in Foça plays a pivotal role in this regard. By enabling residents to sell their products directly to visitors, the Earth Market contributes to the local economy. Moreover, festivals organized in Foça function as effective tools for promoting local products to broader audiences, thereby enhancing the visibility and economic viability of local production. Both the present study and the research conducted by Tamer (2024) identify insufficient accommodation capacity as a major constraint on tourism development in Foça. Researcher argues that the limited availability of lodging options restricts tourist visitation to the region and suggests that accommodation needs could be addressed by converting traditional Foça houses into tourist lodging in accordance with principles of sustainable architecture. Similarly, the findings of the present study confirm that the shortage of accommodation facilities prevents visitors from fully engaging in tourism activities. This situation underscores the need to integrate Foça's historic housing stock into the tourism sector in a manner that supports sustainable development.

Finally, the study reveals that the promotion of local cuisine is a key factor in enhancing sustainability within Foça's gastronomic framework. This finding aligns with Aliyeva ve Kurgun (2021) argument that the sustainability of local cuisine is essential for tourism development. In this respect, the present study suggests that local dishes should be more prominently featured on restaurant menus in Foça, thereby supporting both tourism growth and the town's broader sustainability objectives.

Results and Recommendations

This section presents the theoretical and managerial implications derived from the findings of the study.

Theoretical Implications

This study makes a cumulative contribution to the literature by highlighting the critical roles of women, the municipality, and local bazaars in sustaining the Slow City movement in Foça. Despite these contributions, the study is subject to certain limitations. The findings are based on a convenience sample of participants interviewed between October 28 and November 5, 2022; therefore, the results cannot be generalized to the entire population of Foça. Nevertheless, given the limited number of studies addressing the sustainability of Foça's Slow City designation, the present research offers a valuable foundation for future scholarly inquiry.

Future research is encouraged to build upon these findings by employing larger and more diverse samples and by adopting comparative and mixed-method research designs. In addition, subsequent studies could examine Foça's sustainability from a broader perspective by incorporating its historical,

cultural, and maritime tourism dimensions, thereby providing a more comprehensive understanding of the Slow City framework.

Managerial Implications

The findings indicate that the limited availability of accommodation facilities in Foça constitutes a significant barrier to sustainable tourism development, as it restricts visitor participation in tourism activities. To address this challenge, it is recommended that traditional Foça houses be restored and integrated into the tourism sector in line with sustainable architectural principles. Furthermore, the promotion of local cuisine is essential for establishing a foundation for sustainable gastronomy. Accordingly, food and beverage establishments should be encouraged to incorporate locally distinctive dishes into their menus.

Ultimately, the effective implementation of these strategies requires the active involvement and cooperation of all relevant stakeholders. The existing collaboration between Foça's local community and municipal authorities should be further strengthened to ensure the successful and sustainable realization of these initiatives.

1. Giriş

Sanayi Devrimi'nin ardından küreselleşmenin ivme kazandığı dünyada, bilgi ve ulaşım ağlarının yaygınlaşması popüler kültürü ve hızlı yaşam tarzını küresel ölçekte belirleyici unsurlar hâline getirmiştir. Bu hızlı tüketim ve yaşayış biçimi, bireysel alışkanlıklardan kentsel dokunun dönüşümüne kadar geniş bir alanda hızla benimsenmiştir (Akkoç, 2025). Ancak 1999 yılında ortaya çıkan Yavaş Şehir (Cittaslow) hareketi, sanayileşme ve küreselleşmenin kentler üzerinde yarattığı yüksek tempolu yaşam biçiminin ve popüler kültürün olası olumsuz etkilerine karşı bir tepki olarak gelişmiştir. Modern yaşamın dayattığı hıza bilinçli bir meydan okuma niteliği taşıyan bu yaklaşım, kentlerin özgün kimliklerini koruyarak kent sakinlerinin yaşam kalitesini artırmayı amaçlamaktadır (Demir, 2021).

Yavaş yemek (Slow Food) felsefesinden doğan ve kentlerde yaşayan bireylerin yaşam tarzlarına odaklanan yavaş şehir hareketi, daha dingin, nitelikli ve sürdürülebilir bir yaşam anlayışını teşvik ederken aynı zamanda kentlerin daha yaşanabilir mekânlar hâline gelmesine katkı sağlamaktadır (Öztürk, 2014). Günümüzde popülerliği giderek artan bu harekete 33 ülkeden 307 kent üye durumundadır. Türkiye ise Seferihisar'ın ağa katılımıyla birlikte Cittaslow Birliği'ne dâhil olmuş ve günümüzde 26 kentiyle bu ağ içerisinde yer almaktadır (Cittaslow, 2025). Bu bağlamda, ağa katılan kentlerde yaşamın daha yavaş bir ritimde sürdürülmesi hedeflenirken, bireylerin doğayla yeniden bağ kurmaları ve yoğun yaşam temposuna karşı bilinçli bir duruş sergilemeleri beklenmektedir. Bununla birlikte yavaş şehir hareketi, dengeli ve uygun teknolojik gelişmeyi desteklemekte ve bireylerin aşırı tüketim alışkanlıklarına karşı çözüm üretmeyi amaçlamaktadır (Şimşek vd., 2024).

Geniş bir hedef yelpazesine sahip olan yavaş şehir hareketi, aynı zamanda kentlerin sürdürülebilir biçimde korunmasını temel bir ilke olarak benimsemektedir. Sürdürülebilirlik, ekonomik faaliyetler sonucunda ortaya çıkabilecek çevresel etkileri gözetken, değişen koşullara uyum sağlayabilen ve kaynakların etkin kullanımına dayalı bir kalkınma anlayışı olarak tanımlanmaktadır (Gedik, 2020: 205). Çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla ele alınması gereken bu kavram, yavaş şehirler tarafından yerel kalkınma politikalarının temel bileşeni hâline getirilmektedir (Arıca ve Kafa, 2020; Abık vd., 2022; Turgut vd., 2024). Her ne kadar yavaş şehir hareketi, sürdürülebilir politikalar doğrultusunda geleneksel yapıların korunmasını ve ekolojik unsurların devamlılığını sağlamayı amaçlasa da küreselleşmenin artan etkisiyle kentler yerel kimliklerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmakta ve doğal çevre bilinçsizce tahrip edilmektedir. Bu doğrultuda yavaş şehir hareketi, kentlerin kendine özgü mimari dokusunu, kültürel değerlerini ve yerel kimliğini koruyarak yavaş şehir unvanının

sürdürülebilirliğini sağlamayı hedeflemektedir (Düzenli, 2018; Tiğiz, 2024). Bu unvana sahip kentler, sürdürülebilir bir anlayışı benimsememeleri durumunda yavaş şehir statülerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalabileceklerdir (Tamer ve Alaeddinoğlu, 2022).

Bu çerçevede mevcut çalışmanın odak noktasını, sahip olduğu kültürel, mimari ve doğal değerlerle öne çıkan bir yavaş şehir olan Foça oluşturmaktadır. Tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapan Foça, zengin kültürel mirası ve korunmuş mimari dokusuyla sit alanı statüsüne sahiptir. Aynı zamanda Mavi Bayraklı plajlara sahip olan kent, Slow Food kenti olma özelliğini de kazanmıştır. Bu özellikleriyle Foça; kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik sürdürülebilirlik unsurlarını bir arada barındırmaktadır. İyonya kültürüne ait eserleri ve zengin bitki örtüsü sayesinde turizm açısından elverişli bir potansiyele sahip olan kent (Oğan, 2020), bu nitelikleri doğrultusunda 2021 yılında Cittaslow Birliği'ne kabul edilmiştir. Birliğe katılım sürecinde sürdürülebilir turizm politikaları, yerel halkın olumlu tutumu ve özellikle belediyenin özverili çalışmaları belirleyici olmuştur. Bunun yanı sıra Foça, kadınların toplumsal ve ekonomik yaşamda aktif biçimde yer alabildiği bir kent olarak öne çıkmakta ve “kadın dostu kent” olma potansiyeli taşımaktadır (Aliyeva ve Kurgun, 2021; Tamer, 2023).

Açıklamalardan hareketle hazırlanan çalışmanın temel amacı; Foça'nın sakin şehir unvanını sürdürebilir gelişiminde yerel halkın algısını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın temel sorusu “Foça'nın yavaş şehir unvanını sürdürmesinde hangi aktörlere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır?” şeklinde formüle edilmiştir. Araştırma sorusuna yanıt aramak üzere çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünü takiben ilk bölümde konuya ilişkin alan yazın ele alınmakta, ikinci bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmakta, üçüncü bölümde saha araştırmasından elde edilen verilerin analizi ve bulgular sunulmakta, son bölümde ise elde edilen bulgular tartışılarak çalışma sonuçlandırılmaktadır.

2. Literatür Taraması

Yavaş şehir (Cittaslow) hareketi ile sürdürülebilirlik arasında kapsamlı ve çok boyutlu bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki, her iki kavramın ortak paydasını oluşturan ekolojik yaklaşım, yerel kimliğin korunması ve yaşam kalitesinin artırılması gibi temel unsurlar üzerinden şekillenmektedir. Bu doğrultuda, yavaş şehirler sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda gelişmekte ve önemli adımlar atmaktadır (Wierzbicka ve Farelnik, 2024). Akademik çalışmalarda da yavaş şehir hareketi ile sürdürülebilirlik arasındaki ilişki sıklıkla ele alınmakta ve bu iki kavramın kentler üzerindeki etkileri farklı boyutlarıyla incelenmektedir. Mevcut çalışma Foça özelinde ele alındığından, alan yazın incelemesinde ağırlıklı olarak ulusal

çalışmalar dikkate alınmış ve yavaş şehir hareketi ile sürdürülebilirlik arasındaki ilişki Türkiye genelinde ve Foça bağlamında değerlendirilmiştir. Türkiye’de yavaş şehirlerin sürdürülebilirliğine yönelik yapılan çalışmaların özellikle Seferihisar, Finike, Gerze ve Göynük kentleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Türkiye’nin ilk yavaş kenti olan Seferihisar’a ilişkin çalışmalar alanyazında önemli bir yer tutmaktadır. Bu kapsamda Ekinci (2024), Seferihisar’ın yavaş şehir unvanını aldıktan sonra uygulanan doğru politikalar sayesinde kentin sürdürülebilirlik açısından başarılı bir gelişim gösterdiğini ortaya koymuştur. Buna karşın Turgut vd. (2024), hızlı nüfus artışı ve aşırı konut üretimi nedeniyle Seferihisar’ın yavaş şehir unvanını sürdürmesinin tehlike altında olduğunu tartışmaktadır. 2023 yılında yavaş şehir unvanı alan Finike’ye yönelik olarak Tunç ve Yıldırım (2023), kentin tarihî, ekolojik ve kültürel açıdan önemli peyzaj değerlerine sahip olduğunu belirtmiş ve bu potansiyelin sürdürülebilir biçimde değerlendirilmesi için turizm rotalarının oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Öztürk’ün (2024) çalışmasında ise Finike’de “butik turizm” anlayışının yaygın olduğu ortaya konmuş; küçük gruplara yönelik bu turizm türünde yerel halkın istihdam edilmesi durumunda yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinin güçleneceği ifade edilmiştir.

Yavaş şehir hareketi ile sürdürülebilir turizm arasında da güçlü bir ilişki bulunduğu açıktır. Alternatif turizm yaklaşımlarının temelini oluşturan sürdürülebilir turizm, mevcut kaynakların korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını esas alan bir çerçeve sunmaktadır. Yavaş şehir unvanına sahip kentlerde, bu unvanın sürdürülebilirliğinde turizmin belirleyici bir rol oynadığı çeşitli çalışmalarda ortaya konmuştur (Özışık ve Ünüvar, 2020: 566). Düzenli (2018), Gerze’nin yavaş şehir hareketini sürdürebilmesinde turizmin önemli bir etken olacağını belirtmiş; kente özgü mimari yapılar, geleneksel el sanatları ve yerel ürünlerin kültürel açıdan değer taşıdığını vurgulamıştır. Ayrıca kentin deniz kıyısında yer almasının deniz turizmi ve balıkçılık faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Araştırmacı söz konusu unsurların yerel halk tarafından sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde korunması ve geliştirilmesi durumunda yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinin mümkün olacağını ileri sürmektedir. Yurt (2024), Göynük özelinde yavaş şehir hareketinin sürdürülebilirliğinde yöresel yemeklerin tanıtımı ve pazarlanmasının önemine dikkat çekmektedir. Araştırmacı her ne kadar yerel halkın başlangıçta bu konuda yeterli bilince sahip olmadığı belirtilse de yavaş şehir unvanı sayesinde bu bilincin zamanla gelişeceği ifade etmektedir. Göynük’te yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğini destekleyen bir diğer önemli unsur ise Osmanlı dönemine ait konakların turizm amaçlı değerlendirilmesidir. Bayhan vd. (2018) konakların turizme

kazandırılmasının bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacağını ve konaklama sorununa çözüm sunacağını vurgulamaktadır.

Foça, 2021'da yavaş şehir unvanını almıştır. Bu doğrultuda, yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğine ilişkin yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, sürdürülebilirlik ekseninde hazırlanan araştırmalar konunun daha kapsamlı ve derinlikli bir biçimde ele alınmasına katkı sağlamaktadır. Ünal (2001) Foça'yı bir balıkçı kasabası olarak ele aldığı çalışmada, balıkçılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği üzerinde durmuştur. Çalışmada balıkçılığın ekonomik açıdan taşıdığı önem vurgulanmış, Foça'nın balıkçı kenti olma niteliğinin sürdürülebilirlik bağlamında stratejik bir değer taşıdığına dikkat çekilmiştir. Balıkçı kenti kimliği ile beraber Foça, Slow Food Birliği'ne de üyedir. Meriç (2016) çalışmada kentte Slow Food Hareketi çerçevesinde kurulan yeryüzü pazarlarını incelemiş ve bu pazarların sürdürülebilir biçimde işletilmesinin turizmin gelişimine önemli katkılar sağlayacağını ifade etmiştir. Aliyeva ve Kurgun (2021) ise Slow Food hareketinin bölgedeki gastronomik faaliyetlerin sürdürülebilirliğini destekleme potansiyeline sahip olduğunu vurgulamış; ancak bu potansiyelin hayata geçirilebilmesi için yerel halk, yönetimler ve paydaşlar arasında etkin bir iş birliğinin gerekliliğine dikkat çekmişlerdir.

Slow Food hareketi sayesinde yörede gastronomi faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanabileceği ancak bu sürecin başarılı olabilmesi için tüm paydaşların eşgüdümle hareket etmesi gerektiği ifade edilmektedir. Tamer (2024) araştırmasında yerel halkın yavaş şehir algısını incelemiş ve yerel halkın yavaş şehir kavramı konusunda bilinçli olduğunu; özellikle turizm bağlamında kent imajının güçleneceğini, yöresel ürünlerin ön plana çıkacağını, kadın istihdamının artacağı ve yavaş turizmin gelişeceği yönünde güçlü bir algıya sahip olduğunu belirlemiştir. Bu unsurların tamamının sürdürülebilirlik açısından önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Çalışmada Foça'nın sahip olduğu doğal çevre, kültürel miras ve yerel değerlerin, ilçenin sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda başarılı bir yavaş şehir olmasını destekleyen temel unsurlar olduğu ifade edilmiştir. Foça, yavaş şehir hareketine 2021 yılında katılmıştır. Kentin bu harekete dâhil olma sürecine ilişkin bazı çalışmalar bulunmakla birlikte, ileride yapılacak akademik araştırmaların Foça'nın yavaş şehir unvanını sürdürülebilir kılmasına önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

3. Yöntem

Çalışmanın odak noktası, katılımcıların deneyimlerini ve algılarını ayrıntılı biçimde ortaya koymak olduğundan, konunun derinlemesine incelenebilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi

tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemi; bireylerin davranışlarını, deneyimlerini, görüşlerini ve tutumlarını ayrıntılı bir biçimde yorumlamayı amaçlamakta, “nasıl” ve “niçin” sorularına odaklanarak toplumsal olguların anlamlandırılmasına olanak tanımaktadır (Baskarada ve Koronios, 2017). Bu kapsamda, gerçek yaşam bağlamında yer alan olguların derinlemesine incelenmesine imkân tanıyan bir saha araştırması türü olan vaka çalışması, araştırmanın deseni olarak benimsenmiştir (Karataş, 2017).

Araştırmanın evrenini Foça’da ikamet eden 36.688 kişi oluşturmaktadır (Foça İlçe Nüfus Müdürlüğü, 2024). Araştırmanın örneklemi ise Foça Merkez’de yaşamını sürdüren 30 kişiden meydana gelmektedir. Katılımcılara, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme tekniği kullanılarak ulaşılmıştır. Örneklem belirlenirken çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden bireyler tercih edilmiş ve katılımcıların uygunluk durumları dikkate alınmıştır (Creswell, 2016). Örneklem oluşturulmasında kadın ve erkek katılımcı sayısının dengeli olmasına özen gösterilmiş, katılımcıların yaş, eğitim düzeyi ve meslek grupları bakımından çeşitlilik göstermesi amaçlanmıştır. Bu sayede toplumun farklı kesimlerine ait görüşlerin araştırmaya yansıtılması hedeflenmiştir.

Araştırmadaki katılımcılar 14 kadın ve 16 erkek bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu lisans ve yüksek lisans mezunu olmakla birlikte, örnekleimde ilkokul, ortaokul ve ön lisans mezunları da yer almaktadır. Katılımcılar arasında yerel yönetim çalışanları, hizmet sektöründe görev alanlar, esnaf, kamu görevlileri, sivil toplum kuruluşu temsilcileri, öğrenciler ve emekliler bulunmaktadır (Bkz: Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

K1	Erkek	56	Evli	Ortaokul	Esnaf
K2	Kadın	73	Evli	Lisans	Öğretmen
K3	Kadın	54	Bekâr	Lisans	Emekli
K4	Erkek	40	Evli	Lise	Esnaf
K5	Erkek	52	Bekâr	Yüksek Lisans	Ekonomist
K6	Erkek	63	Evli	Lisans	Esnaf
K7	Kadın	68	Bekâr	Lisans	Gazeteci
K8	Kadın	59	Evli	İlkokul	Tezgâhtar
K9	Kadın	44	Evli	Yüksek Lisans	Peyzaj Mimarı
K10	Kadın	46	Evli	Lisans	İşletmeci

K11	Erkek	38	Evli	Lisans	Memur
K12	Erkek	61	Bekar	İlkokul	Emekli
K13	Erkek	39	Evli	Lise	İşletmeci
K14	Kadın	50	Evli	Lise	Sekreter
K15	Erkek	45	Evli	Lise	Esnaf
K16	Erkek	63	Evli	Lisans	Emekli
K17	Kadın	56	Bekâr	Ön Lisans	Memur
K18	Erkek	54	Bekâr	Lisans	Emekli
K19	Kadın	40	Bekâr	Lise	Garson
K20	Erkek	50	Evli	Lisans	Emekli
K21	Erkek	19	Bekâr	Lisans	Öğrenci
K22	Kadın	44	Evli	Lise	Esnaf
K23	Erkek	34	Bekâr	Yüksek Lisans	Esnaf
K24	Kadın	28	Bekâr	Lisans	Mühendis
K25	Erkek	21	Bekâr	Ön Lisans	Öğrenci
K26	Kadın	37	Evli	Lisans	İşletmeci
K27	Erkek	41	Evli	Yüksek Lisans	Memur
K28	Kadın	24	Bekâr	Lisans	Öğrenci
K29	Erkek	48	Evli	İlkokul	Tezgâhtar
K30	Kadın	33	Bekâr	Lise	Esnaf

Vaka çalışmalarında gözlem, röportaj, görüşme ve arşiv kayıtları gibi farklı türde veri toplama araçları kullanılmaktadır (Christensen vd., 2020). Bu çalışma kapsamında katılımcılarla birebir görüşme tekniği uygulanarak veri toplanmıştır. Bu tekniğin uygulanma sebebi kişilerin tutum ve davranışlarını açık bir biçimde ortaya çıkarmak için daha esnek sorular sorulmasına imkân tanınmasıdır. Esnek sorular sayesinde konunun daha net bir şekilde açıklanması hedeflenmiştir (Huberman, 1994).

İki kısımdan oluşan görüşme formun ilk kısmı görüşülenlerin eğitim durumu, mesleği, yaşı ve medeni durumunu belirlemeye yönelik soruları içeren demografik soruları kapsarken; ikinci kısımda Foça'daki yavaş şehir hareketinin sürdürülebilir olması için kadınların iş yaşamına daha aktif katılması, belediyenin çevre politikalarının yürütülmesi ve yerel pazarların kent için öneminin irdelendiği sorular yer almıştır. Sorular oluşturulurken kentin ekonomik, sosyal, kültürel yapısı ve kente özgü değerler dikkate alınmıştır. Soruların işlevselliğini test etmek

üzere 1-8 Ekim 2022 tarihinde 5 kişi ile pilot çalışma yapılmıştır. Bu çalışma doğrultusunda hazırlanan soruların uygulanabilir olduğu görülmüş ve dolayısıyla soru formunda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Pilot çalışmanın ardından 28 Ekim-5 Kasım 2022 tarihleri arasında yarı yapılandırılmış form üzerinden derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler her bir katılımcının çalışmaya katılımlarına dair sözlü onayı alındıktan sonra gerçekleştirilen görüşmeler yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Bunun yanı sıra katılımcılarda travma yaratacak ve etik açıdan sıkıntı teşkil eden ifadelere yer verilmemiştir. Elde edilen veriler akademik gizlilik esası gözetilerek anonim hale getirilmiş ve her bir görüşülen K1, K2, K3 şeklinde kodlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemi aracılığıyla elde edilen veriler içerik analizine veya betimsel analize tabii tutulmaktadır (Aydın, 2018). Bu çalışma kapsamında saha çalışmasından elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinin kullanılmasındaki amaç verileri sistemli ve ayrıntılı bir şekilde kodlamaktır. Aynı zamanda birbirlerine benzeyen tema ve kavramları okuyucunun anlayacağı şekilde dönüştürmektir (Punch, 2014). Bu kapsamda elde edilen veriler önce açık kodlama ardından seçici kodlama yoluyla manuel olarak analiz edilmiş ve analitik ifadeler ile açıklanmıştır. Bunun yanı sıra konunun uzmanlarının görüşlerinden istifade edilmiştir. Ortaya çıkan bulgular neticesinde Foça'nın yavaş şehir hareketinin sürdürülebilir olmasına katkı sağlayacak unsurlar üç kategoriden oluşan tematik çerçeve etrafında sunulmuştur (Bkz: Tablo 2).

Tablo 2. Foça'da Yavaş Şehir Unvanının Sürdürülebilirliği

Foça'da Yavaş Şehir Unvanının Sürdürülebilirliği	Kategoriler	Kodlar
	Kadın	Aktif çalışma hayatı Kadın kooperatifleri Turizme katkı Yöresel ürün yapım-satımı
	Belediye	Peyzaj düzenlemeleri Sahil bandı temizliği Bisiklet yolu yapılması Festivaller
	Yerel Pazar	Yöresel ürünler Turizm cazibesi

Çalışmada elde edilen bulgular kavramsal çerçeveye uygun olarak tasarlanmış ve incelendiği ortamın şartlarına bağlı kalmıştır. Aynı zamanda elde edilen bulgular kendi içinde tutarlı ve anlamlıdır. Bu doğrultuda çalışmanın iç geçerliliği sağlanmıştır. Her ne kadar nitel araştırmanın bulguları evrene genellenmese bile çalışmanın örnekleme, ortamı ve süreci diğer ortam, örneklem ve süreçlerle karşılaştırma yapılabilecek seviyede belirtilmiştir (Arslan, 2022). Genelleme konusundaki sınırlılıklar aktararak çalışmanın dış geçerliliği sağlanmıştır. Nitel veri çalışmalarında güvenilirlik çalışmanın öznelliği açısından önem arz etmektedir (Morse,

2018). Çalışma kapsamında elde edilen bulguların iç güvenilirliğini, görüşme sırasında sahanın konumu, soruların açık ve anlaşılır düzeyde olması, verilerin amacına uygun olması ve gerçeği yansıtmayan verilerin ayıklanması yoluyla sağlanmıştır. Dış güvenilirliği ise araştırmacının, araştırma boyunca tarafsız olması, sonuçları daha önce ortaya konulan verilerle ilişkilendirmesi şeklinde sağlanmıştır. Bununla beraber verilerin güvenilirliğini artırmak için görüşülenlerin düşüncelerinden gerekli görülen yerlerde doğrudan alıntılar kullanılmıştır.

4. Bulgular ve Tartışma

Mevcut alan yazın yavaş şehir hareketinin sürdürülebilirliğinin nasıl sağlanacağı noktasında bir çerçeve sunmaktadır. Çalışmada yavaş şehir unvanının sürdürülebilir kılınması noktasında paydaşların önemi üzerinde durulmuştur. Bu noktada üç ana öge üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bunlar; (i) *kadınlar*, (ii) *belediye* ve (iii) *yerel pazarların* rolüdür.

(i) *Yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinde kadınların rolü*

Kadınların toplumsal hayata daha aktif olarak katılmaları ile birlikte üretim faaliyetlerinde de etkin bir rol üstlendikleri görülmektedir. Öncelikle kırsal hayatta tarımsal iş gücüne katkı sağlayan kadınlar, kent hayatına geçiş ile birlikte sanayi sektöründeki iş gücüne daha çok katkı sağlar duruma gelmiştir. Bu doğrultuda kadınların kırsal kalkınmada üstlendikleri rol sanayi sayesinde kente taşınmıştır (İlter vd., 2019). Bir kent modeli olarak tasarlanan yavaş şehirler açısından ise kadınların üretime aktif bir biçimde katılmaları gerekmektedir. Aynı zamanda yavaş şehir unvanına layık görülen kentlerin bu unvanı sürdürülebilir kılmasında kadınların rolü önem teşkil etmektedir (Tamer ve Alaeddinoğlu, 2022). Foça'nın yavaş şehir unvanını sürdürmesinde kadınların rolü araştırılmıştır. Saha araştırmasından elde edilen veriler çerçevesinde, Foça'daki kadınların bu unvanın öncesinde de iş yaşamında aktif olduğu tespitine varılmıştır. Kentin yavaş şehir unvanı kazanması ile bu durumun daha da hızlandığı, yerel yönetimlerin desteği ile kadın kooperatiflerinin kurulduğu ve köylerdeki kadınların da aktif bir şekilde üretim ağına katılmaları sağlandığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte, yavaş şehir hareketine katılmanın iş yaşamındaki kadınların çalışma alanlarındaki çeşitliliğin artmasına katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda turizm, konaklama, hizmet ve tarım sektöründe kadınların daha çok rol alabileceği bulgusuna varılmıştır. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1... “Burada kadınlar rolü çok önemlidir. Esnafın çoğunluğu eşleri ile beraber çalışmaktadır ve kendi işletmeleri olan birçok kadın girişimci bulunmaktadır.”

K10... “Foça tam bir kadın kenti. Kadınlar burada çok güçlü. Çok dışarda, sokakta. Çok bir arada. Son birkaç senede bile çok birleşildi, kadın dernekleri kuruldu. Kadın kooperatifleri kuruldu. Yerel yönetim bunlara yer verdi. Amaç kendi ayağında duran kentli kadın değil de

köylerdeki kadınları da dışarı çıkarabilmek. Evlerinde yaptıkları yerel ürünler var; salçalar, turşular, tarhanalar. Hep bunlar onların yerel ve doğal ürünleri. Yerel ve sürdürülebilir tarımı da öne sürerek sakin şehirle birleştirip stantlar verildi bu kadınlara. Maddi gelir elde etmeleri sağlandı. Bu daha da gelişecek.”

K8... *“ Foça ’ da kadınlara ve kadın haklarına önem verilmektedir. Kadın dostu bir belediyemiz var ve her konuda kadınlara yardım ediliyor.”*

Kadınlar Foça’da yer alan sektörlerin birçoğunda görev almakta ve özellikle yöresel ürünlerin tanıtımını yaparak kentin yavaş şehir unvanını sürdürmesine katkı sağlamaktadır. Bu durumu katılımcılar aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

K26... *“ Kadınlar burada hemen hemen her sektörde tarımda, sanayide, iş yerlerinde aktif olarak yer almakta ve bu durum yavaş şehir ile birlikte daha görülür bir hale gelmekte. Foça yavaş şehir unvanını sürdürecekse kadınların rolü çok önemli”*

K14... *“ Kadınlar Foça’da önemli bir yere sahip ve söz sahibiler. Kooperatifler var dernekler kuruldu. Kendi evlerinde yaptıkları yöresel ürünleri satıyorlar ve sürdürülebilir tarımı sağlıyorlar. Kadınlar her yerde emek üretiyorlar ve çocuklarına da rol model oluyorlar. Foça ’nın yavaş şehir oluşu da bu duruma katkı sağladı ve kentin bu unvanı sürdürmesinde kadınlar çok önemli.”*

Bulgular, kadınların Foça’nın yavaş şehir unvanının sürdürülebilir olmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle birçok istihdam alanında çoğunda görünür olmaları ve doğrudan emek sunmaları kentin gelişimi için önem teşkil etmektedir.

(ii) Yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinde belediyenin rolü

Bir kentin yavaş şehir unvanına layık görülmesinde ve bu unvanının sürdürülebilir olmasında belediyenin yadsınamaz bir rolü vardır. Çünkü belediyeler hem yavaş şehir üyelik sürecinin başlamasını sağlayan hem de Cittaslow Birliği’nin kriterlerini yerini getirme sorumluluğunu alan yönetimlerdir (Öztürk vd., 2023). Bu doğrultuda yavaş şehir hareketi, yerelde kalkınmayı hedefleyen ve bu kalkınmayı belediyeler yolu ile dizayn eden bir modeldir. Çünkü belediyeler çevresel faaliyetler sonucunda kenti daha yaşanabilir kılmayı hedeflemektedir (Turgut vd., 2024).

Yerel halkın görüşleri doğrultusunda Foça için belediyenin çalışmaları beğenildiği ve yeniliklerin kente uygulandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra kentin yavaş şehir unvanı almasında belediyenin yoğun çalışma gösterdiği anlaşılmıştır. Belediye yavaş şehir kapsamında peyzaj düzenlemeleri, sahil bandının temizlenmesi, bisiklet yolunun yapılması ve festivallerin daha sık düzenlenmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda yerel halk, ilerleyen süreçlerde de yavaş şehir unvanının sürdürülebilir olmasında belediyenin rolünün oldukça önemli olduğunu belirtmiş ve bu durum bulgular arasında yer almaktadır. Katılımcılar, konuya ilişkin aşağıdakileri açıklamaları dile getirmiştir:

K24... “Foça bugün yavaş şehir olduysa burada belediyemizin çevre düzenlemeleri, halka sundukları iş edindirme kursları ve peyzaj çalışmaları çok önemli. Çünkü belediye her zaman çalışıyor ve bize yenilikler getiriyor. Foça yavaş şehir unvanını koruyacaksa bu konuda yine belediyeye büyük rol düşmektedir. Foça’nın bu unvanı sürdüreceğini ve bunun belediye sayesinde olduğunu düşünüyorum”

K12... “Belediye Foça’da etkin olarak çalışıyor. Yavaş şehir olma sürecinde elinden geleni yaptı. Özellikle konu ile ilgili toplantılar düzenlendi ve halka bilgilendirmeler yapıldı. Yavaş şehir unvanını devam etmesinde de üzerine düşen rolü layıkıyla yapacağına inanıyorum.”

Görüşülenler belediyenin çevre konusunda düzenlemelerinden memnun olduğu anlaşılmıştır. Görüşülenler, Belediyenin kentin bir düzen içinde işlevselliğini koruduğunu ve deniz ve yürüyüş yollarının temiz tutulmasında çaba harcadığını vurgulamıştır. Konuya ilişkin bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

K25... “ Belediye Foça yavaş şehir olmadan önce de çalışıyordu gerek çevre düzenlemesi olsun gerek yürüyüş yolları olsun hepsi muntazam şekilde yapıldı ve halka sunuldu. Yavaş şehir olduktan sonra da çalışmalar devam ediyor ve halkın görüşleri her zaman alınıyor. Foça bence unvanı koruyacaktır ve belediyenin de üzerine düşeni yapacağına inanmaktayım.

K9... “ Belediye yavaş şehir unvanının bilincinde ve unvanı sürdüreceği konusunda emimim. Özellikle çevre temizliğine önem veriliyor ve denizler korunuyor. Bazen ufak tefek sorunlar görünüyor ama belediyenin bunların da üstesinden geleceğini düşünüyorum.”

Bulgular doğrultusunda Foça belediyesinin hem kentin yavaş şehir olma sürecinde üstüne düşen sorumluluğu getirdiği hem de kentin bu unvanı sürdürmesinde aktif rol oynayacağı anlaşılmıştır.

(iii) Yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinde yerel pazarların rolü

Kentlerde özellikle kalkınmaya açık bölgelerde kurulan pazarlar hem yöre halkının ürünlerini rahatça sunmaları hem de bölgeye gelen turistlerin bu ürünleri rahatça deneyimlemelerini sağlamaktadır (Yalçın, 2013). Yavaş şehirler açısından yerel pazarların önemi büyüktür. Yavaş şehir kapsamında kurulan pazarların yanı sıra bu şehirlerin ortaya çıkmasında öncü felsefe olan “slow food” kapsamında da pazarlar kurulmaktadır. Yeryüzü pazarları olarak adlandırılan bu pazarlar Slow Food kuruluşlarından olan “Toprak Ana Ağı” içerisinde yer almaktadır (Güner ve Çılgınoğlu 2023). Aynı zamanda bu pazarlar yavaş yemek felsefesini örnek alarak kurulan genellikle çiftçilerin ürünlerini sunduğu pazarlardır. Kaliteli ve sağlıklı yiyecekleri tüketicilere aracılar olmadan ulaştırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda sürdürülebilir tarım odaklı destekleyici tarım faaliyetleri yapılmaktadır. Tarım faaliyetleri sonucunda elde edilen mahsuller ise pazarlarda hizmete sunulmaktadır (Başarangil ve Tokatlı, 2018:5).

Foça özelinde yapılan bu çalışmada kentte kurulan yeryüzü pazarları ve semt pazarları sayesinde yöre halkı ürünlerini doğrudan pazarlamakta ve böylece turistler yerel ürünlerini kolaylıkla deneyimleyebilmekte olduğu anlaşılmıştır. Foça yavaş şehir olduktan sonra kentte

festivaller düzenlendiği ve daha çok kitleye ulaşarak kentin yerel ürünleri tanıtıldığı tespit edilmiştir. Konuya ilişkin bazı katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

K29... “Genelde burada köyde oturanlar ürettikleri meyve ve sebzeleri pazarda satarlar. Bizim için semt pazarları ve yeryüzü pazarı çok önemli. Foça yavaş şehir olmaya devam edecekse bu pazarlar geliştirilerek artırılmalı.”

K12... “Kurulan pazarlar artık Cittaslow sayesinde festivallere dönüşüyor. Bu pazarlar tanıtımı sağlıyor ve köylüyü destekliyor. Tarım ve balıkçılık ve kökenli bu ilçenin Cittaslow’u sürdürmesinde pazarlar çok önemli bir yere sahip.”

Konuya ilişkin diğer bir bulgu ise pazarlarda ve festivallerde sergilenen ürünlerin sürdürülebilir olmasını sağladığıdır. Bu doğrultuda katılımcılar, yerel halk ve belediyenin ortak çalışmasını gerektiğini vurgulamıştır.

K9... “ Buradaki yöresel ürünler pazarlarda hizmete sunuluyor ve yerel halk ve turistler bu ürünleri deniyor. Bu sayede turizm gelişme gösteriyor. Örneğin üzüm, çekme makarna tarhana gibi ürünler yoğun ilgi görüyor. Bu ürünler Slow food organizasyonlarında ve festivallerde de sergileniyor. Foça yavaş şehir olarak kalacaksa bu ürünler çok önemli ama sürdürülebilirliği sağlanmalı ve restoranlarda yöresel yemekler menüye eklenmelidir”

K14... “ Foça ’da yer alan Yeryüzü pazarında geleneksel ve yöresel ürünler sergileniyor. Ve böylece ev hanımları da ev ekonomisine katkı sağlıyor ve Foça ’yı tanıtıyorlar. Foça ’nın her anlamda sürdürülebilir bir yer olduğuna inanıyorum ve yöresel ürünler de bu konuda çok değerli fakat halk ve belediye ortak çalışmasına devam etmeli.

Bulgular çerçevesinde Foça’nın yavaş şehir unvanını sürdürmesinde kentte yapılan festivaller ve organizasyonlar önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda bu faaliyetlerin sürdürülebilir olmasında paydaşların iş birliği içinde çalışması gerektiği düşünülmektedir. Yavaş şehir unvanına layık görülmek kentlerin gelişmesi, kalkınması ve tanınırlığı açısından oldukça önemlidir. Fakat bu unvana sahip olmak her zaman kentlerin yavaş şehir olarak kalacağı anlamına gelmemektedir. Çünkü hem Cittaslow Birliği’ne üye olunurken hem de üyeliğin sürdürülebilir olmasında birliğin kriterlerine uyulması gerekmektedir. Söz konusu küçük ölçekli saha çalışmasında, Foça’nın yavaş şehir unvanını sürdürülebilir kılmasında rol oynayan olgular düşünülerek yerel halkın görüşleri doğrultusunda kentin yavaş şehir özelliğinin nasıl sürdürülebilir olacağı araştırılmıştır. Araştırma bulguları Foça’nın yavaş şehir unvanını sürdürülebilir kılmasında kadınların, belediyenin ve yerel pazarların rolü olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çerçevede alanyazında yer alan çalışmalar incelendiğinde çalışma ile benzer ve farklı yönleri sahip çalışmaların bulunduğu tespit edilmiştir.

Seferihisar’ın yavaş şehir unvanını sürdürülebilir kılmasında kadınlara rol düşüyorsa (Tamer ve Alaeddinoğlu, 2022) Foça için de benzer bir durum ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte çalışma kapsamında ulaşılan bulgular Foça’daki kadınların girişimcilik yoluyla yavaş şehir unvanının sürdürülebilmesine katkı sağlamaya devam edeceğine işaret etmektedir. Dahası

tarımla uğraşan kadınların kırsal kalkınma yoluyla (İlter vd., 2019) Foça ekonomisine etki edeceği ve bu doğrultuda yavaş şehir unvanının sürdürülebilir olmasına katkı sağlayacağı bulgular arasında yer almaktadır. Yavaş şehir unvanının sürdürülebilir olmasında rol oynayan diğer önemli paydaş ise belediyelerdir. Nasıl ki Şavşat'ın yavaş şehir unvanını sürdürülebilir kılmasında belediyeye rol düşüyorsa (Öztürk vd., 2023) Foça için de benzer bir durum ortaya çıkmaktadır. Fakat Şavşat için elde edilen bulgular unvanın sürdürülmesinde yerel ilerleyen süreçlerde belediyenin hangi ölçüde başarılı olacağı kaygısını taşıırken, Foça açısından ise farklı olarak yerel halk belediyenin bu konuda başarılı olacağını vurgulamaktadır. Bununla birlikte belediye çevre düzenlemeleri, peyzaj çalışmaları ve sahil bandının korunması konusunda üzerine düşen görevi yerine getirdiği çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır. Çalışmaya konu olan diğer önemli konu Foça'nın yavaş şehir unvanını sürdürmesinde yerel pazarların rolü üzerinedir. Öyle ki Şile'de kurulan Yeryüzü pazarı kentin ekonomik gelişimi açısından rol oynamaktadır (Başarangil ve Tokatlı, 2018) benzer bir durum Foça için de geçerlidir. Kentteki yerel halk Yeryüzü pazarı sayesinde ürünlerini kolaylıkla ziyaretçilerin beğenilere sunmakta ve böylece kentin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Dahası Foça'da düzenlenen festivaller yerel ürünlerin yöresel ürünlerin tanıtımı açısından öneme sahiptir.

Çalışma kapsamında bazı önemli bulgular elde edilmiştir. Buna göre yöresel yemeklerin tanıtımının sağlanarak sürdürülebilir gastronomi çerçevesinde kente katkı sağladığıdır. Aliyeva (2020) yöresel yemeklerin sürdürülebilir olmasının turizmin gelişimine katkı sağladığını vurgulamıştır. Foça açısından benzer bir durum söz konusudur. Özellikle yöresel yemeklerin tanıtımı için restoranlarda menülerinde bu yemeklere daha fazla yer verilmelidir.

5. Sonuç ve Öneriler

Mevcut çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar, Yavaş Şehir (Cittaslow) hareketinin Foça özelinde nasıl anlamlandırıldığını ve bu unvanın sürdürülebilirliğinin hangi temel dinamiklere dayandığını ortaya koyarak alan yazına birincil nitelikte katkı sağlamaktadır. Sonuçlar, Foça'nın yavaş şehir hareketine katılımının yalnızca sembolik bir statü kazanımından ibaret olmadığını; aksine bu sürecin, yerel aktörlerin katılımı ve toplumsal dinamikler doğrultusunda şekillenen çok boyutlu bir kalkınma yaklaşımıyla ele alındığını göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinin yalnızca kurumsal düzenlemelere değil, yerel halkın algısına, katılımına ve sahiplenme düzeyine dayandığını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları, Foça'da kadınların yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğinde kilit bir aktör olarak öne çıktığını göstermektedir. Özellikle kırsal üretim süreçlerine aktif olarak katılan kadınlar, yavaş şehir unvanı ile birlikte ürünlerini görünür kılma ve doğrudan pazarlama imkânı

elde etmişlerdir. Bu durum, kadınların yalnızca aile ekonomisine katkı sunmalarını değil, aynı zamanda ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmelerini ve toplumsal hayatta daha etkin bir konum kazanmalarını sağlamaktadır. Kadın emeğinin üretim, pazarlama ve yerel kalkınma süreçlerinde görünür hâle gelmesi, yavaş şehir hareketinin toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında da dönüştürücü bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Foça örneği, yavaş şehir hareketinin kadın emeği üzerinden nasıl sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeline dönüşebileceğine dair somut bir örnek sunmaktadır.

Çalışmada öne çıkan bir diğer önemli sonuç, belediyenin yavaş şehir sürecindeki belirleyici rolüdür. Yerel yönetimin, Foça'nın yavaş şehir unvanını kazanma sürecinde gösterdiği çaba ve sergilediği kapsayıcı yaklaşım, yerel halk nezdinde güçlü bir güven duygusu oluşturmuştur. Araştırma sonuçları, yerel halkın belediyeyi yavaş şehir sürecinin lider aktörü olarak gördüğünü ve sürdürülebilirlik politikalarının devamlılığı konusunda belediyeye önemli bir sorumluluk atfettiğini göstermektedir. Bu durum, yavaş şehir hareketinin yerel ölçekte başarılı olabilmesi için katılımcı, şeffaf ve iş birliğine dayalı bir yönetim anlayışının zorunlu olduğunu ortaya koymaktadır. Belediye öncülüğünde geliştirilecek sürdürülebilir turizm, çevre yönetimi ve kültürel miras projelerinin, yerel halkın katılımı ile desteklenmesi sürecin kalıcılığı açısından kritik öneme sahiptir.

Araştırmanın dikkat çeken bir diğer sonucu, yerel pazarlar ve festivallerin Foça'nın yavaş şehir kimliğinin güçlendirilmesindeki rolüdür. Bu alanlar, yöresel ürünlerin ve el sanatlarının korunmasına katkı sağlarken, somut olmayan kültürel mirasın yaşatılmasına ve kuşaklar arası aktarımına da olanak tanımaktadır. Yerel pazarlar sayesinde üretici ile tüketici arasında doğrudan bir bağ kurulmakta; bu durum hem ekonomik canlanmayı desteklemekte hem de yavaş şehir felsefesinin temel ilkeleri ile örtüşen bir tüketim anlayışını teşvik etmektedir. Bu yönü ile Foça'da yavaş şehir unvanı, yalnızca turistik bir çekim unsuru değil, aynı zamanda yerel ekonomiyi ve kültürel sürekliliği destekleyen bir araç olarak işlev görmektedir. Bununla birlikte araştırma, Foça'nın yavaş şehir unvanını sürdürebilmesi önünde bazı yapısal sorunlarında bulunduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle konaklama işletmelerinin yetersizliği, turizm faaliyetlerine katılımı sınırlandırmakta ve kentin sürdürülebilir turizm potansiyelini zayıflatmaktadır. Bu durum, Foça'da günübirlik turizmin ağırlık kazanmasına neden olmakta ve yavaş şehir felsefesi ile çelişen bir ziyaretçi profili ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak, tarihi Foça evlerinin kültürel miras ilkeleri doğrultusunda restore edilerek turizme kazandırılması önemli bir fırsat sunmaktadır. Böyle bir yaklaşım hem

konaklama kapasitesini artıracak hem de kentin özgün mimari dokusunun korunarak ekonomik değer üretmesini sağlayacaktır.

Araştırmada belirlenen bir diğer önemli sınırlılık, Foça'nın tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yavaş şehir kimliğini yeterince yansıtmamasıdır. Yöresel değerlerin, yerel ürünlerin ve kültürel etkinliklerin daha görünür hâle getirilmesi; yerel, ulusal ve dijital medya kanallarında daha etkin biçimde tanıtılması gerekmektedir. Bu süreçte paydaşlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi, ortak tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi ve markalaşma çalışmalarının sistematik hâle getirilmesi, yavaş şehir unvanının sürdürülebilirliğini destekleyecek temel unsurlar arasında yer almaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Foça'da yavaş şehir sürdürülebilirliğinin belediye, kadın emeği ve yerel pazarlar ekseninde şekillendiğini ortaya koyarak alan yazındaki önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Araştırma, yavaş şehir sürdürülebilirliğinin tek boyutlu bir süreç olmadığını; kültürel, sosyal, ekonomik ve mekânsal unsurların bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yönüyle çalışma, yerel karar vericiler için yol gösterici bir çerçeve sunarken, aynı zamanda gelecekte yapılacak karşılaştırmalı, nicel ve çok paydaşlı araştırmalar için güçlü bir kuramsal ve ampirik zemin oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Abık, R., Şeyhanlıoğlu, H.Ö., ve Arıca, R. (2022). Turistlerin çevre dostu turistik ürünlere yönelik tutumları: Batman örneği. *Geçmiş, Bugün, Gelecek Batman Sempozyumu*. Batman, Türkiye
- Akkoç, T. (2025). Yavaş yemek hareketinin turizm endüstrisindeki gelişimine bütüncül bir bakış. *Turizm Akademik Dergisi*, 12(1), 35-51.
- Aliyeva, N., ve Kurgun, A. (2021). Slow food hareketinin gastronomi turizminin sürdürülebilirliği ile ilişkisi: Foça örneği. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 5(2), 234-251. <https://doi.org/10.32958/gastoria.926470>
- Arıca, R., ve Kafa, N. (2020). Seyahat acentalarında sürdürülebilirlik Karadeniz bölgesinde faaliyet gösteren seyahat acentaları üzerine bir inceleme. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1847-1866. <https://www.tutad.org/index.php/tutad/article/view/272>
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51(1), 395-407. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878>
- Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2). 60-71.
- Baskarada, S., ve Koronios, A. (2017). A philosophical discussion of qualitative, quantitative and mixed methods research in social science. *Qualitative Reserch Journal*. 18(1), 2-21. doi: 10.1108/QRJ-D-17-00042
- Bayhan, İ., Şengül, S., ve Yücel, R. (2018). Sürdürülebilir turizm gelişimlerinde önem ve performans değerlendirmeleri: Göynük tarihi konakları örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(23), 204-226. <https://doi.org/10.24010/soid.363396>

- Başarangil, İ., ve Tokatlı, C. (2018). Yavaş yemek: Şile yeryüzü pazarı ziyaretçilerinin memnuniyet düzeylerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(1), 3-19. doi: 10.21325/jotags.2018.171
- Christensen, L.B., Johnson, R.B., ve Turner, L.A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. (Çeviren: Aypay, A.) (3. Baskı). *Anı Yayınları*.
- Cittaslow (2025). <https://www.cittaslow.org/association> [Erişim Tarihi: 04.08.2025]
- Creswell, J. W. (2016). *30 Essential Skills for the Qualitative Researcher*. Sage.
- Demir, B. (2021). Sürdürülebilir turizm hareketi olarak slow food: Germiyan örneği, *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 4(2), 99-114. <https://doi.org/10.53353/atrss.898822>
- Düzenli, T. (2018). Çevreyle bütünleşen- sürdürülebilir “Cittaslow hareketi: Gerze örneği. *Social Mentailty and Researcher Thinkers Journal*. 4(1) 307-314. doi: 10.31576/smryj.72
- Ekinci, D. (2024). Seferihisar as a Cittaslow. *EPRA İnternational Journal of Multidisciplanry Research* 10(6) 446-451. <https://doi.org/10.36713/epra1750>.
- Foca (2025). <http://www.foca.gov.tr/ilce-nufus-mudurlugu> [erişim tairihi: 06.08.2025]
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3(3), 196-215.
- Güner, D., ve Çılgınoğlu, H. (2023). Gastronomi şehri Afyonkarahisar ve slow food Nuh'un ambarı projesindeki yeri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 281-300. <https://doi.org/10.32572/guntad.1245000>
- Huberman, M.B. (1994). *Qualitative Data Analysis*. (Second Edition), SAGE Publications.
- İlter, B., Kundak, S., ve Cenikli, V.S. (2019). Sürdürülebilir kırsal kalkınmada bir alternatif olarak kadın girişimciliği. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*. 3(5), 30-37. <https://doi.org/10.31006/gipad.427872>
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Meriç, H.M. (2016). *Slow Food and Tourism: Foça Earth Market Case Study*. [Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi]. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
- Morse, J. M. (2018). Reframing rigor in qualitative inquiry. (Eds: Denzin, N. Ve Lincoln, Y.)In: *Handbook of Qualitative Inquiry*: SAGE (5th Edition). Sage.
- Oğan, O. (2020). *Foça'da İkinci Konutların Fiziki ve Sosyoekonomik Çevreye Etkileri Üzerine Yerel Halkın Bakış Açısı*. [Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Özışık Yapıcı, O., ve Ünüvar, Ş. (2020). Yavaş şehirlerde sosyal değişme ve yaşam kalitesi ilişkisi üzerine bir araştırma: Gerze örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 565-576. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.777313>
- Öztürk, A., İpek, F., ve Kayacan, B. (2023). Cittaslow (Sakin Şehir) yaklaşımının sürdürülebilir yerel kalkınmaya etkisi: Şavşat örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 187-208. <https://doi.org/10.33206/mjss.1143649>
- Öztürk Aykaç, N. (2024). Yavaş şehir, kentleşme ve turizm: Antalya/Finike örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 367-400. <https://doi.org/10.32572/guntad.1401801>
- Punch, F.P. (2014). *Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. (Çev. Bayrak, D., Bader Arslan, H., ve Akyüz, Z.). *Siyasal Yayınları*.
- Şimşek, S., Karadeniz, A.C., Şimşek, E., Ağgez, E., ve Ağgez, A., (2024). Türkiye’de Cittaslow ağı üzerine bir inceleme. *International QMX Journal*, 3(6), 1766-1780. <https://doi.org/10.5281/Zenodo.12600460>
- Tamer, M., ve Alaeddinoğlu, F. (2022). Cittaslow hareketinde kadın girişimciler: Seferihisar örneği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 20(2), 500-527. <https://doi.org/10.33688/aucbd.1127083>

- Tamer, M. (2023) *Yavaş Şehir Hareketinde Yerel Halkın Algısı: Foça Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Hakkâri Üniversitesi.
- Tamer, M. (2024). Yavaş şehir olgusunun turizme etkisi: Foça örneği. *Sinop-E: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 148-164.
- Tiğiz, M., Arıca, R., ve Şeyhanlıoğlu, H. (2024). Slow turizm konulu araştırmaların bibliyometrik analizi. II. *Uluslararası Mezopotamya İnanç ve Kültür Turizmi Kongresi (IMFCT)*, Mardin, Türkiye.
- Tunç, T., ve E. Yıldırım (2024). Doğal ve kültürel peyzaj değerleri ile alternatif turizm rotaları: Finike, Antalya. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 61(4), 501-517 <https://doi.org/10.20289/zfdergi.1456452>.
- Turgut, A., Demirezer, Ö., ve Uşma, G. (2024). Yavaş Şehir (Cittaslow) kavramının sürdürülebilirlik bağlamında karşılaştırmalı bir değerlendirmesi: Bra ve Seferihisar örneği. *İdealkent*, 15(42), 1013-1041. <https://doi.org/10.31198/idealkent.1318628>
- Ünal, V. (2001). *Foça Balıkçılığının Sosyo- Ekonomik Analizi ve Sürdürülebilirlik Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. [Doktora Tezi] . Ege Üniversitesi
- Yalçın, B. (2013). Yöresel ürünlerin pazarlanması üzerine değerlendirmeler. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 6, 11 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/275446>
- Yurt, İ. (2024). Yöresel yemek kültürünün sürdürülebilirliği: Cittaslow (Sakin Şehir) Göynük örneği, *Kent Akademisi Dergisi*, 17(4), 1531-1544. <https://doi.org/10.35674/kent.14278717>
- Wierzbicka, W., ve Farelnik, E., (2024). Population aging and the potential a silver economy in the Polish National Cittaslow Network. *MDPI*. 16, 1-19. <https://doi.org/10.3390/su16166768>

Etik Kurul Onayı

Bu çalışma Hakkâri Üniversitesi Rektörlüğünün 13.09.2021 tarihinde 2021/57 oturum ve 1'nolu Kurul Karar sayısı ile aldığı Etik Kurulu Kararı gereğince 11.07.2023 tarihinde kabul gören "Yavaş Şehir Hareketinde Yerel Halkın Algısı: Foça Örneği" adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.